Å pakke seg på tur

Av Theo Jordahl

1. januar 2000

1. Ski 1. tropp driver utendørsbasert speiding hvor turene med utendørs overnatting er en viktig del av aktivitetene. Vi ligger ute til alle årstider og uansett vær, normalt under en hukduk. Det setter krav til det personlige utstyret og den enkelte speiders evne til å bruke det

Når du skal pakke for tur er det vanskelig å si noe om hva som er "riktig" å ta med. Man må pakke etter sesong, turtype og antall dager. Her kommer noen tips om pakking, klær og utstyr.

En speider pakker sekken sin selv!

Mora di er ikke med deg på tur. Du kan ikke kreve at kameratene venter på deg mens du roter i sekken for å se om du har et eller annet med. Det er også du og ikke familien din som skal bære sekken. Unødvendigheter skal du ikke slepe på!

Noen ting må du ha med:

Ryggsekk er en svært viktig sak for speidere. Det er vår erfaring at den aldri kan bli for stor. Spørsmålet er bare om ryggen holder, både i størrelse og styrke. Ryggsekken må tilpasses ryggen som skal bære, ikke ryggen til en eldre bror eller ryggen til faren din.

Skal du kjøpe sekk så vær obs på dette:

Mange sekker har gode innstillingsmuligheter noe som betyr at den kan vokse med deg.
Enkelte sekker har også utbyggingsmuligheter i form av sidelommer, utvidet topplokk osv.

Sekker er svært dyre. Det er ikke nødvendig å investere for livet, men da må du regne med å gradere opp når ryggen vokser. Foreldrenes ønsker om «en sekk å vokse i» eller «vi får vente å se om hun/han liker det-sekker» har ødelagt mange speiderkarrierer. Sekker kan godt kjøpes brukt. Husk bare at også sekker må impregneres.

Før du går hjemmefra skal du justere sekken med de klærne du har tenkt å gå i. Lær deg alle remmer og spenners virkemåte. Alt utstyr skal enten ned i sekken eller settes fast med remmer - helst ovenpå sekken (for eksempel under topplokket). Remmer - også til forlengelse av de som sitter på sekken - får du kjøpt i sportsbutikken. Bæreposer surret med strikker og gamle belter holder ikke! Husk at alle flasker skal pakkes stående så ikke sekken 'skvalper' fra side til side når du går.

Sovepose som er egnet til været. Sommerposer er naturligvis ikke vinterutstyr. Jo mindre du veier jo bedre pose må du også ha. Poser for kaldt vær veier mer enn «normalposer». Det må du ta hensyn til når du pakker. Gamle og/eller velbrukte poser mister isoleringsevnen. Soveposer er personlig utstyr, ikke lån poser du ikke kjenner fra før. Sjekk også at du vet hvor alle snorer og glidelåser sitter slik at du kommer deg ut i en fart enten det er do-besøk eller annet mer dramatisk (for eksempel brann) det gjelder

Liggeunderlag som er tilpasset årstiden. Det finnes mange varianter. Kjøp det tykkeste og rimeligste. Det skal også tåle noen glør og skarpe kvister. Flott og dyrt utstyr basert på luft er lite verdt når det er hull i det.

Ekstra tøyskift som kan bæres inn mot huden er nødvendig. Særlig i kulde og regn er det viktig å kunne få på seg tørt skift. I sterk kulde skal det også skiftes før man legger seg slik at man har tørt inn mot kroppen.

Ekstra votter er helt nødvendig på turer i kulde. Mister eller brenner man opp det eneste paret man har er man ille ute.

De fleste speiderturer betyr gåing. Tykk genser legger man derfor i sekken. Den brukes først når man setter seg ned, ikke mens man går eller arbeider. (Det er også nok med en! Ikke la mora di lure deg her)!

Dersom du ikke går i overtrekksbuksen hører den hjemme i sekken.

Kniv er nødvendig. Vår erfaring er at store tunge 'samekniver' (helst med fingervern) gjør jobben både til kniv og øks, men de er

dyre. Et fullt ut akseptabelt knivalternativ er de snekkerknivene med gummiskaft man selger for godt under 100 kroner på for eksempel byggvaresentre. En sløv kniv er imidlertid lite verdt.

Fyrstikker og lommelykt. Legg fyrstikkene i en plastpose. Sjekk lommlyktbatteriet. Ikke bær ekstrabatterier, sett de ny inn med en gang. Flotte, dyre og store (tunge) lommelykter er ofte unødvendig vekt. Jeg bruker en gammeldags flat lykt i metall med 4.5 volts batteri til under 20 kroner og har aldri funnet noe som er bedre.

Avispapir brukes til støvletørking, dobesøk og eventuelt til båltenning. En Aftenpost er nok, ikke bær på en hel årgang!

Mat er nødvendig. Ta helst med mat som kan spises både varm og kald. «Pulvermater» krever kjele og vann. Termos veier mer enn ordinære flasker. Sikkert kjekt å ha, men er du helt sikker på at du vil bære på det?

Du kan kanskje klare deg uten tallerken, gaffel skje og kniv, men kopp må du ha. Den må være så stor at den i alle fall rommer en «Rett i koppen-porsjon». Små trekopper er stilige og bra til tilfeldig drikking, men ikke det du egentlig trenger. En metallkopp som kan settes rett på primus eller i bål er ikke dumt.

Vann til drikke og matlaging kan være nødvendig, men det er tungt å bære og det tar plass. Sjekk med turledelsen om det er nødvendig å bære mye vann. Er det snø er jo den saken løst. Noe å drikke frem til leir er etablert bør man imidlertid ha med. Bruk plast brusflasker. Dårlig kvalitet gir deg raskt vått utstyr. Jeg pakker alltid flytende nederst i sekken i en egen plastpose for å begrense skadene dersom flasken skulle bli ødelagt eller begynne å lekke. Skal man ut i kuldegrader så ikke ta med brus fra kjøleskapet, de fryser bare raskt. La all veske stå varmt før du pakker og sett dem gjerne ned i ullsokkene

Eget tau («sisal») bør man ta med. 4-5 meter holder. Legg det i ytterlommen.

I tillegg skal du ta med din del av patruljeutstyret. Har du slikt og plutselig må melde avbud (for eksempel på grunn av sykdom) må du sørge for at utstyret blir brakt til peffen din eller at noen tar det med til avreisestedet for deg.

Kjekt å ha, men bare hvis du klarer å bære det!

Noe utstyr er personlig, annet holder det med en av. Sjekk rundt i patruljen din slik at ikke alle bærer seg skakke på det samme utstyret!

Snø(fot)poser til å ha utenpå støvlene er bra utstyr hvis det er snø. De veier heller ikke så mye.

Overtrekksvotter av bomullslerret eller lignende er topp utstyr som ikke veier mye.

Uteliggertrekk til soveposen («Grevling») holder den tørr og beskytter også dyre soveposer mot glør og annet som ødelegger. Uteliggertrekkene gir ikke mye i varmegevinst og kan derfor ikke erstatte en god sovepose. Trekkene veier ikke så mye, men de er ganske dyre (fra 250-600 kroner..).

Du kan forbedre en dårlig sovepose med et ekstra innertrekk for eksempel av fleece. Det veier imidlertid en del og tar en del plass.

Plaster er alltid bra å ha med.

Toalettsaker. Ingenting kan måle seg med en ordentlig tannpuss om morgenen, men husk at tannkremtuber ofte går i stykker.... Du trenger ikke bære på en full en.

Dopapir er naturligvis bedre enn avispapir...

Søplesekk er fint å ha. Hvis du er i tvil om ryggsekken din er vanntett så sett søplesekken ned i og pakk alt i denne. Gjør det samme med soveposen hvis du er i tvil om trekket er vanntett. En ekstra søppelsekk er fin å legge ut under/mellom underlagene i huken.

Regntøy er ikke nødvendig om vinteren, har du yttertøy som er regntett (og nyimpregnert) så kan du kanskje klare deg uten regntøy om sommeren også?

Godteri er bra å ha på tur, særlig om vinteren. Ta med ting du kan dele med andre

Brus er ok hvis man kan prioritere å bære det. Men man kan ikke lage mat av brus! Og husk at også brus fryser til is.

Ekstra soveposetrekk (eller en annen tøypose i egnet størrelse) er kjekt å ha når støvler og annet møkkete utstyr skal ned i soveposen for tørk gjennom natten.

Privat øks, sag, stormkjøkken, primus og lignende er fint, men det kommer i tillegg til patruljeutstyret og veier ganske mye, særlig når du skal ha med eget drivstoff.

Leirbålskappe kan være tungt å bære, men den kan erstatte noe klær og også skjøte på en litt dårlig sovepose.

Finnlandshette er et supert plagg på vintertid, også når du sover.

Et par opptenningsbriketter veier ikke mye. Det er ikke særlig «speideraktig» å bruke dem, men det er ikke særlig «speideraktig» å fryse heller. Briketter går derfor gjerne inn i nødutstyret. Men hele pakker ikke nødvendige

Skal du overnatte i snø er en lett snøspade fint. Sjekk med patruljen slik at ikke alle bærer samme utstyr, nok er nok.

Hva skal du ha på deg?

Husk at speidertur er ganske røffe saker. Det betyr at du må kle deg i tøy som tåler det. Utseendet er ikke så viktig. Husk også at tøyet regelmessig blir rispet av kvister og steiner og brent av glør. Det må det tåle og det må kunne lappes. De pene og dyre ytterklærne som du har kjøpt til alpinbakken legger du igjen hjemme.

Alt utstyr du skal bæres utenfor sekken skal henge i beltet eller være pakket i lommer med knepping. Kniver, lykter økser og lignende i bukselommene (eller i improviserte «hyssinghemper») mister du - garantert!

Kle deg helst i flere tynne lag klær så er det mulig å justere. Jakker med tykt innerfor (boblejakker og lignende) er svært varme og nesten umulige å justere. Vi anbefaler derfor anorakker og vindbukser som yttertøy. De gir også rom for flere lag tøy under.

Ikke kle deg for varmt når du skal på tur. Et godt råd er at du er riktig kledd hvis du synes du har litt for lite på deg. Ekstraklærne legger du i sekken og du tar dem på når du reduserer aktiviteten.

1. Ski har alltid speiderdrakt på tur. Ta den på ytterst under ytterjakken

Klærne er naturligvis viktigst om vinteren. Vi anbefaler langt undertøy av ull inn mot kroppen. Det er viktig at sokker/strømper er av god kvalitet og at de ikke er for små! Det er viktig at alt tøy som ligger inn mot kroppen er nyvasket.

Strømpebukser er ikke å anbefale. Blir man bløt på bena - og det blir man - må man ta av seg nesten alle klærne for å få byttet på seg. Bruk derfor bukser «uten føtter»!

Bruk helst ullvotter med overtrekksvotter i anorakkstoff i sterk kulde. Korte «by-hansker» med glipp mellom jakke og hanske er ikke ok.

Gensere med høy hals kan virke lurt, men når man arbeider ute må man kunne lufte for ikke å bli for svett. Bruk bare høyhalsede gensere hvis de har mulighet for å åpne i halsen. Det er vår erfaring at skjerf er det beste.

At man skal ha luft inn i klærne gjør også at kjeledresser er helt uegnet.

Kjeledresser fraråder vi også av andre grunner, for eksempel at man må kunne gå på do når man er på tur. Tenk litt på hvordan det er å dra av seg hele dressen ned til knærne, og så ikke kunne henge fra seg jakken når man skal gjøre stort! Bukseseler på innertøy er av samme grunn en dårlig løsning.

Jeans er ikke en god løsning og på vintertid er det et uakseptabelt plagg på tur. De er ofte trange, blir lett våte og er i tillegg vanskelige å tørke.

Brennbart?

Bål er en selvfølgelighet på tur. Det er også primuser og stormkjøkken. Det betyr omgang både med flammer og parafin.

Speiderledernes største mareritt er at det skal begynne å brenne i speidernes klær. Vi speidere i 1. Ski snakker ofte om denne faren. Faren kan reduseres ved riktig klesvalg. Som nevnt er kjeledresser upraktiske av flere grunner. Et tilleggsmoment er at disse ofte er laget av svært brennbart materiale, samtidig som de er vanskelige å få av i en fei hvis uhellet er ute.

Vi ber om at både du og hjemmene vurderer brannfaren når ytterklær anskaffes. Det betyr at man må satse på naturfiber (typisk anorakkstoff) både i bukser, jakker, votter og støvler - ikke trendy alpin(board)klær.

Impregnering

Vått utstyr kan være ubehagelig. På tøffe turer om vinteren kan det også være farlig. Impregner derfor yttertøy jevnlig. Det er mange forskjellige former for impregnering og forskjellige stoffer krever forskjellige løsninger. Sjekk med sportsbutikken.

Også støvler krever impregnering.
Ikke glem ryggsekken og soveposetrekket heller.
Impregnering koster, men ikke spar på noe som er helt nødvendig!

Fottøy

Godt fottøy er dyrt. Å bære flere par fottøy er imidlertid tungt. Det er derfor å anbefale man anskaffer fottøy som fungerer i flere situasjoner og til alle årstider.

Vår erfaring er at gummistøvler ikke er noe egnet fottøy til turer utenom sommersesongen.

Fjellstøvler og andre lærstøvler som er laget for å tåle fuktighet er dyre, men absolutt å foretrekke. Støvlene må ikke nødvendigvis være foret hvis de bare har god plass til ullsokker. Høye støvler er bedre enn lave, både i snø og våt lyng. Mange speidere bruker samme støvler som man gjør i Hæren og det kan være et godt valg. Det er svært viktig at du - særlig om vinteren - har såler med godt mønster og at sålene ikke er for tynne.

Skigamasjene er absolutt brukbare uten skistøvler også når du skal gå i snø, særlig hvis du har litt lave støvler.

Uansett må du gå støvlene inn før du legger ut på lengre turer (fukt dem og gå dem inn til de er tørre eller bruk dem daglig et par uker før du skal på tur).

Du skal ha såler i støvlene og plass til å bevege tærne.

Sørg for å impregnere og pusse støvlene ordentlig før du går hjemmefra.

Hvordan skal du pakke?

Et gammelt råd er at du på dags- eller korte overnattingsturer ikke bør ha mer enn 6 ting med deg. Sekken uten mat bør ikke veie mer enn 12 kilo på lengre turer. Legg derfor alt utstyret du tenker å ha med utover gulvet og gå kritisk gjennom før du pakker.

Hovedpoenget er at sekken sitter godt på ryggen din og at det utstyret du først får bruk for ligger lettest tilgjengelig. Alle harde ting (flasker, bokser, gryter osv skal legges slik at du ikke kjenner dem i ryggen.) Pakk helst i "myke pakninger". Matbokser og andre bokser i plast og metall tar bare unødvendig plass og de ender alltid med et hjørne inn i ryggen din.

Pakk «stående». Det betyr at du ruller alt til lange tynne pølser som du pakker ved siden av hverandre. Da kan du lett nappe ut det du trenger.

Pakk alt flytende stående nederst i sekken eller i ytterlommene. Bruk gode beholdere med plastposer rundt så unngår du katastrofene hvis uhellet skulle være ute.

Dersom du må ha hjelp til å få på deg sekken etter at den er justert må du tenke gjennom hva som skal tas ut. Hvis du må ha hjelp av andre for å lukke sekken er den for full - hvis ikke noe skal tas ut og forbrukes raskt må du tenke på om noe kan legges igjen.